

Paula Elo

HOITOHENKILÖSTÖN NÄKEMYS KOIRASTA IKÄIHMISTEN
HOITOTYÖSSÄ

Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystyön suuntautumisvaihtoehto
2013

HOITOHENKILÖSTÖN NÄKEMYS KOIRASTA IKÄIHMISTEN HOITOTYÖSSÄ

Elo, Paula
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Marraskuu 2013
Ohjaaja: Flinck, Marja
Sivumäärä: 27
Liitteitä: 3

Asiasanat: Ikäihmiset, laitoshoido, koira hoitotyössä

Tämän opinnäytetyön aiheena on Hoitohenkilöstön näkemys koirasta ikäihmisen hoitotyössä. Opinnäytetyössä tarkastellaan koiran merkitystä ikäihmisten hoitotyössä teorian valossa ja selvitetään hoitohenkilökunnan ajatuksia ja kokemuksia koiran/terapiakoiran merkityksestä ikäihmisten hoitotyössä sekä etsitään kehittämismahdollisuuksia koiran käytöstä terapeuttisessa merkityksessä ikäihmisten hoitotyössä.

Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeilla, joka koostui 26 erilaisesta väittämästä, joihin vastaanottaja otti kantaa. Kyselylomakkeen lopussa oli vapaa kenttä kehittämisehdotuksille. Tulokset analysoitiin Tixel- ja Exel- ohjelmia käyttäen, ja ne esitetään opinnäytetyössä frekvensseinä, prosentteina sekä graavisina kuvioina.

Kohdejoukkona oli Porin kaupungin Liinaharjan vanhainkodin osasto 5:n sekä Satakunnan sairaanhoitopiirin Harjavallan sairaalan psykiatrisen yksikön osasto 61 henkilökunta. Kyselylomakkeisiin vastanneita oli yhteensä 35.

Tutkimustulosten johtopäätöksissä todettiin, että koirat ovat selkeästi hyödyllisiä iäkkäiden hoitotyössä, ne tuovat vaihtelua arkeen ja aktivoivat vuorovaikutusta. Ikäihmiset muistelevat omia lemmikeitään koiravierailujen aikana. Koira oli myös joillekin ikäihmisille ainoa vieras. Koiravierailujen aikana iäkkäät aktivoituvat itsekin liikkumaan, esim. silittämällä ja taputtamalla koira. Ikäihmiset osittain myös unohtavat kivut ja säryt koiravierailujen aikana. Johtopäätöksissä myös todettiin, että toiset ikäihmiset karttavat tai pelkäävät vierailukoira. Myös mahdollinen allergia on otettava huomioon koiravierailuissa. Koiravierailujen aikana ikäihmiset ovat iloisia ja hymyilevät. Osa ikäihmisistä selkeästi rauhoittuu koiravierailujen aikana. Toiset ikäihmiset myös muistelevat vierailua jälkikäteen. Vastaajista suurin osa oli sitä mieltä, että koiravierailut ovat pääasiassa viriketoimintaa, mutta myös osa hoitomenetelmää sekä ajantäytettä. Koirista ja niiden käynneistä on hyötyä ikäihmisten hoitotyössä. Myös terapiakoiran käyttö hoitomenetelmänä on suositeltavaa.

VISION OF THE ELDERLY DOG GARE STAFF IN NURSING

Elo, Paula

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in health care

November 2013

Supervisor: Flinkc, Marja

Number of pages: 27

Appendices: 3

Keywords: elderly, institutional, dog in nursing

The topic of this thesis is a dog in elderly nursing from the nursing staff's point of view. The purpose of this thesis is to theoretically view dog's relevance in elderly nursing and to sort out nursing staff's thoughts and experiences of a dog being used in elderly nursing. And also look for the possibilities for development in dog as a therapeutical meaning in elderly nursing.

Research method in this thesis was quantitative. This study was implemented with questionnaire which consisted 26 different claims. At the end of the questionnaire was a free space for development proposals. Results were analyzed with Tixel and Exel programs and are shown as frequencies, persents and graphic patterns in this thesis.

Target group was the nursing taff of rest home Liinaharja and the nursing staff of ward 61 in Harjavalta Hospital. There were 31 respondents to the questionnaire.

It was found in the conclusions of this study that dogs are clearly useful in elderly nursing. They bring variety to everyday life and activate interactions. Elderly often look back to their own pets during dog visits. For some elderly people dog is sometimes the only visitor. During dog visits elderly are often motivated to move themselves for example by giving a sroke or pat to the dog. Some elderly partly forget their pain and aches during dog visits. It was also found in the conclusions that some elderly are scared of the dog or avoid it. Also allergies must be taken in consideration when planning a dog visit. During the visits elderly are often happy and smiling. Some elderly clearly are more calm and others are thinking back of the

visit afterwards. Most respondents believe that the dog visits are mostly stimulating activity but also method of treatment and filling time. Dogs and their visits are useful in elderly nursing. Also using a therapeutical dog as a method of treatment is recommended.

SISÄLLYS

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	6
3	Opinnäytetyön teoreettiset lähtökohdat.....	7
3.1	Koira, ihmisen paras ystävä	7
3.1.1	Terapiakoira toiminta	8
3.1.2	Koira toimintaterapiassa.....	9
3.1.3	Kaverikoirat.....	10
3.2	Ikäihmiset.....	12
3.2.1	Ikäihminen ja koira	14
3.2.2	Ikääntyvien hoitotyö.....	15
3.3	Laitoshoito	16
3.4	Katsaus aiempiin tutkimuksiin.....	17
4	Tutkimusmenetelmät ja kohdejoukko	18
5	Tutkimus tulokset.....	18
5.1	Taustamuuttajat.....	19
5.2	Sosiaalinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle	21
5.3	Fyysinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle	21
5.4	Terapiakoiran/koiran psyykinen merkitys ikääntyvälle.....	22
5.5	Terapiakoiran/koiran merkitys hoitotyössä.....	23
5.6	Kehittämisehdotukset.....	25
6	Luotettavuus ja eettisyys	26
7	Johtopäätökset ja pohdinta	26

LIITE 1 Saate ja kysely; Hoitohenkilökunnan näkemys terapiakoirasta ikäihmisen hoitotyössä

LIITE 2 Tutkimuslupa hakemus ja päätös Porin Perusturva sekä Satakunnan sairaanhoitopiiri

1 JOHDANTO

”Koiraihmiset ovat jo kautta aikojen tiedneet, miten suuri terapeuttiivinen vaikutus koiralla voikaan olla ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Viime vuosien aikana koirien merkityksestä ollaan tultu entistä tietoisemmiksi; nykyisin tiedetään, että koira on tehokas apu paitsi ihmisen fyysiselle hyvinvoinnille, myös oivallinen työpari pureuduttaessa psyykkiseen puoleen, tunteiden ilmaisemiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen.” (Ahonen, 2011)

Jo alkuajoista lähtien koira on pidetty sekä kumppanina että liittolaisena työssä ja niitä onkin pidetty työssä siitä lähtien. Niiden koulutettavuus on johtanut siihen, että niitä on käytetty jo satoja vuosia erilaisiin tehtäviin. Koirien aseman on parantunut vuosisatojen kuluessa ja nykyään suurin osa niistä hoitaa seuralaisen virkaa. Useiden vuosien ajan on koiria käytetty sokeiden oppaina. Suomessa koulutuksesta vastaa Näkövammaisten Keskusliiton Opaskoirakoulu. Opaskoiria ovat pääasiassa labradorin- sekä kultainennoutaja, mutta tehtävään koulutetaan myös muita rotuja. Englannissa on perustettu Hearing Dogs for Deaf eli kuulokoirat kuuroille. Koirat toimivat kuurojen korvina esim. ilmoittamalla soivasta ovikellosta. Myös Suomessa on kuulokoiria, ja myös muille vammaisille koulutetaan koira avuksi. (Larkin & Stockman 1997, 66 - 67)

Yksi onnistuneimmista englantilaisista hankkeista on Pat Dogs eli ”taputtelukoirat” tai Pet Partners eli ”lemmikkikumppanit”. Niissä seurakoirat menevät omistajien viemänä sairaaloihin ja laitoksiin tapaamaan potilaita. Monet potilaista kaipaavat omia koiraansa ja saavat lohtua juttelemalla koiralle ja silittelemällä niitä sairaalassa ollessaan. Niiden terapeuttiivinen vaikutus potilaisiin on todistettavissa. (Larkin & Stockman 1997, 67)

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää koiran merkitystä ikääntyvien hoitotyössä.

Tämän opinnäytetyön tavoitteet ovat;

1. Tarkastella koiran merkitystä ikäihmisten hoitotyössä teorian valossa.
2. Selvittää hoitohenkilökunnan ajatuksia ja kokemuksia koiran/terapiakoiran merkityksestä ikäihmisten hoitotyössä.
3. Etsiä kehittämismahdollisuuksia koiran käytöstä terapeuttisessa merkityksessä ikäihmisten hoitotyössä.

Opinnäytetyön teoreettiset lähtökohdat ja keskeiset käsitteet ovat;

1. Ikäihmiset
2. Laitoshoito
3. Koira hoitotyössä

3 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 Koira, ihmisen paras ystävä

Koirat ovat ihmiskunnan vanhimpia kumppaneja. Ihminen ja koira liittoutuivat jo tuhansia vuosia sitten molempien hyödyksi, ja tästä on hiljalleen kehittynyt nykypäiväinen suhde, ihminen huolehtii koirasta ja saa vastapalvelukseksi koiralta mitä moninaisempia palveluja. (Larkin & Stockman 1997, 6) Kaikki koirarodut ovat lähtöisin aasialaisesta pienestä sudesta. Koirien lisääntymistä ohjailemalla ihminen on muuttanut vanhimman kotieläimemme ulkonäköä ja käyttäytymistä niin, että on syntynyt erilaisia tyyppisiä eli rotuja. Tämä valtava kehittämisprosessi sudesta koiraksi on kestänyt kymmeniä tuhansia vuosia. (Ahlbom & Hallgren 2008, 7)

Erirotuiset ja tyyppiset koirat ovat erikoistuneet suorittamaan tietynlaisia tehtäviä. Joitakin koiria on käytetty omaisuuden tai karjan vartioimiseen, metsästyskoirat on kehitetty metsästämään tietynlaista riistaa ja jotkin koirarodut ovat paimentaneet ja pitäneet järjestystä maatilalla. (Ahlbom & Hallgren 2008, 7)

Lemmikkieläimet vähentävät fyysistä stressiä, koska ne antavat omistajilleen sosiaalista tukea ilman kritiikkiä. Koirat esimerkiksi vaativat liikuntaa, mikä

vaikuttaa positiivisesti omistajan fyysiseen kuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin kodin ulkopuolella. Lemmikkiin koskettaminen on todettu laskevan verenpainetta sekä kortisolin eritystä. Koskettaminen sekä lemmikkiä silittäminen itsessään lisää sensorista stimulaatiota ja onkin monelle miellyttävä kokemus. Vanhankodeissa tehdyissä tutkimuksissa eläinten on osoitettu tuovan iloa sekä lisäävän ikäihmisten sosiaalista kanssakäymistä. (Kihlström- Lehtonen 2009, 3) Koiran läsnäolo saa vahvasti dementoituneet ja masentuneet ikäihmiset hymyilemään sekä piristymään. Näiden ikäihmisten kohdalla koira on myös vähentänyt masennus- sekä ahdistusoireita. (Koirat kasvat- ja kuntoutustyössä ry, koira hyvinvoinnin tukena)

3.1.1 Terapiakoira toiminta

Suomessa toimii erilaisia yhdistyksiä, jotka edistävät toiminnallaan koirien ottamista mukaan työhön. Toiminnalla tavoitellaan parantamaan ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Yhdistyksiä ovat; Koirat kasvat- ja kuntoutustyössä ry, SATHY ry eli Suomen amerikkalaisperäisten työkoirarotujen harrastajayhdistys ry sekä Suomen kennelliiton alaisena toimiva Kaverikoira -toiminta. Myös sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset käyttävät omassa työssään koiria apuna, esimerkiksi toimintaterapiassa sekä eläinavusteisessa terapiassa.

SATHY ry eli Suomen amerikkalaisperäisten työkoirarotujen harrastajayhdistys ry toi terapiakoira-toiminnan Suomeen Yhdysvalloista ja käynnisti terapiakoira-toiminnan 1990-luvun alussa. Terapiakoira-toiminnan aloittivat aktiiviset työkoiraharrastajat, jotka olivat tutustuneet Yhdysvalloissa toimivaan terapiakoira-toimintaan. Yhteisöjen ja laitosten on mahdollisuus sopia yhdistyksen kanssa terapiakoirien vierailuista. Kyse on koulutetuista, hyväluontoisista ja vieraiden ihmisten kanssa hyvin toimeen tulevista koirista, jotka jo pelkällä läsnäolollaan saavat ihmiset ja asiakkaat hyvälle mielelle. Terapiakoirien vierailukohteet ovat mm. erilaiset laitokset, sairaalat, vanhainkodit, mielenterveyslaitokset, nuorisokodit sekä lastenkodit. (SATHY ry.) Terapiakoira-toiminnassa ei ohjaajalla ole välttämätön sosiaali- ja terveysalan koulutus. Terapiakoira-toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja auttamisen haluun. Koirat ovat koulutettuja.

Terveystieteiden ammattilehdessä Tehy:ssä kuntosuunnittelija kertoo työstään ja havainnoistaan; Miten koira osaa mennä halvaantuneen syyliin juuri sille terveille puolelle? Miksi muistisairas, joka ei tee käsillään muuten mitään, alkaa kuitenkin silittää ja pajata koiraa? Hän on harrastanut koiria 20- vuotta ja käyttää niitä työssään Syystien palvelutalossa. Hän oli aikaisemmin työskennellyt Helsingissä Mariankodissa sekä Kontulan vanhustenkeskuksessa, joissa hän oli alkanut käyttää koiriaan terapiakoirina. Hänen mukaansa asukkaat olivat aivan innoissaan. Ikäihmiset, jotka muuten eivät puhuneet mitään, ottivat kontaktia koiraan. Mariankodissa hän piti koiran kanssa esimerkiksi tuolijumpan alkulämmittelyn heittelyharjoituksilla. Asukkaat kokivat vastenmielisinä heitellä keskenään palloa, mutta koiran kanssa siihen tuli aivan uutta intoa. (Joutjärvi, Tehy 8/2011)

Terapiakoira- ja -toiminnasta kokemukset ovat olleet pelkästään positiivisia. On todettu, että vammaisten ihmisten psykososiaalisessa hyvinvoinnissa ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa on tapahtunut merkittäviä positiivisia muutoksia, kun he ovat päässeet osallisiksi terapiakoira- ja -toimintaan. Koira tuo mukanaan tarpeellisuuden ja hyväksytyksi tulemisen tunteen, kohottaa itsetuntoa, antaa turvallisuutta ja tyydyttää hoivaamisen tarpeen. Koira ei syyllistä, loukkaa tai kyseenalaista sanomaa vaan vain kuuntelee kiltisti. Koiralle on helpompi avautua kuin ihmiselle, mitä hyödynnetään paljon mielenterveysongelmien hoidossa. Kävelyretkellä koirien kanssa on huomattavasti liikkuvien ihmisten motoriikka selvästi parantunut. Tutkimuksissa on todettu, että koira vähentää stressiä ja laskee verenpainetta. (Huohvanainen 2006)

3.1.2 Koira toimintaterapiassa

Eläinavusteinen terapia eli AAT (Animal-Assisted Therapy) on sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen ylläpitämää suunniteltua toimintaa, jossa eläintä käytetään osana terapiatyötä. Terapia-prosessissa on eläimellä erityinen osa. Asiakkaalle tehdään yksilölliset tavoitteet, prosessi arvioidaan ja dokumentoidaan. Eläinavusteisen terapian tarkoituksena on tukea asiakkaan fyysistä, sosiaalista, kognitiivista toimintakykyä sekä opettaa tuntea ja tunteita. Terapia rakennetaan eläimen ja asiakkaan välistä yhteyttä hyödyntäen ja sitä kautta määritellään terapian tavoitteet. Eläimen läsnäolo terapiassa antaa asiakkaalle mahdollisuuden kehittää

omaa ja hänen sosiaalista identiteettiään, vahvistaa itsetuntoa, kokea erilaisia tunteita ja auttaa ammattilaista ymmärtämään tarkasti asiakkaan käyttäytymistä. (Niiranen 2012)

Lemmikkiavusteista terapiaa on käytetty Yhdysvalloista jo 1960-luvulta lähtien. Vuonna 1999 julkaistiin tutkimus, jossa haastateltiin 13 psykologian ammattilaista ympäri Amerikkaa, jotka käyttivät työssään apuna lemmikkiä. He olivat hoitaneet lemmikkiavusteisella terapiamuodolla muun muassa ahdistuneisuus häiriöisiä, lapsuuden traumaista kärsiviä, psykoottisia ja itsehillinnän häiriöisiä sekä sopeutumisvaikeuksista kärsiviä asiakkaita. He toivat ilmi, että lemmikki toimii hyvänä jäänsärkijänä terapiassa, terapeutin ja asiakkaan välillä, sekä auttoivat luomaan ns. yhteisen maaperän. Terapeutit myös kertoivat, että asiakkaat kokivat lemmikin läsnäolon rauhoittavan ja tukevan ja näin lemmikki sai terapiatilanteen tuntumaan vähemmän ahdistavalta. Asiakkaat juttelivat ja koskettelivat lemmikkiä terapian ajan. Kolmasosa terapeuteista kertoi, että heidän asiakkaansa saivat myös apua koirapelkoon tai inhoon. Terapeutit kokivat, että lemmikkiavusteinen terapia lisäsi heidän vaikuttavuuttaan terapeutteina. Lemmikin koettiin tekevän myös vastaanoton tunnelman kotoisammaksi, tehden näin terapeuteistakin helposti lähestyttäviä. (Vanttila 2007, 17)

3.1.3 Kaverikoirat

Kaverikoiratoiminta on vapaaehtoistoimintaa, joka on Suomen Kennelliiton alaista toimintaa. Sen tarkoituksena on koiran avulla tuomaan iloa ja elämyksiä ihmisille, joilla ei ole mahdollisuutta jostakin syystä oman koiran pitoon. Kaverikoiratoiminnassa koiranomistajat vierailevat koulutettujen koiriensa kanssa eri kohderyhmien kuten lasten, kehitysvammaisten ja vanhusten luona esimerkiksi laitoksissa, kouluissa, päiväkodeissa ja päiväkeskuksissa. Tavoitteena on ihmisten ilahduttaminen ja piristäminen. Kaverikoirat koulutetaan Suomen Kennelliiton kursseilla ja koirat tunnistaa työasustaan eli oranssista huivista ja koiranomistajan nimikyltistä. Toiminta on vapaaehtoista ja palkatonta. (Suomen Kennelliitto, kaverikoira)

Suomessa kaverikoiratoiminta alkoi vuonna 2001 avustajakoirakouluttajan ja Kennelliiton yhteistyönä. Toiminnan käynnistämisen ideana olivat käytännössä havaittujen positiivisten kokemusten vaikutukset erityisryhmiin. Avustajakoirakouluttajalla oli aikaisempaa kokemusta koirien käytöstä aivovammapotilaiden kuntoutuksessa. Koirien avulla on saatu merkittävää edistymistä asiakkaiden kuntoutuksessa ja toimintakyvyn paranemisessa. Kaverikoiratoiminnan ideana oli tuoda koirien aikaan saamat terapeuttiset vaikutuksen mahdollisimman monen tarvitsevan lähelle. Kaverikoiratoiminnan toimintamallissa tavalliset perhekoirat omistajineen pystyivät tuomaan ilon erityisryhmille. Kaverikoirat eivät ole terapiakoiria, vaan tavallisia kotikoiria. (Suomen Kennelliitto, kaverikoira)

Kaverikoira toimintaa on hyvin lähellä Hali-Bernit, jotka pitävät halaamisesta ja rapsutuksista. Yleisesti Hali-Bernit ovat berninpaimenkoiria, mutta myös muunrotuisia koiria on toiminnassa nykyään mukana. Vuonna 1999 alkanut Hali-Berni -toiminta on samoin kuin kaverikoiratoiminta vapaaehtoistoimintaa, joten vierailuista ei peritä rahallista korvausta. Jokainen toiminnassa mukana oleva koira on suorittanut ns. ”Hali-Berni-testin”, jossa tarkastellaan koiran ominaisuuksia, kuten sosiaalisuutta, perustotelevaisuutta ja varmuutta erilaisissa paikoissa ja tilanteissa sekä selvitetään, millaisille vierailuille se on sovelias. (Suomen Sveistinpaimenkoirat, Hali-Bernit)

Kotkan kaupungin muistipoliklinikalla kokoontuu kerran kuukaudessa tällä hetkellä Suomessa ainoa eläinavusteinen muistihäiriöpotilaiden ja heidän omaistensa ryhmä. Terapian tavoitteena on antaa potilaille ja heidän omaisilleen hetki tavallista elämää, turvallisesti ystävien seurassa. Tavoitteena on myös, että heidän elämänsä ei kavennu neljän seinän sisään, vaan he haluavat tuottaa hetken iloa ilman paineita. Ryhmässä ei tarvitse muistaa tai osata mitään. Ryhmässä koira toimii toiminnan vapauttajana ja sen avulla uskalletaan osallistua toimintaan. Koira tuo myös monesti asiakkaalle mieleen muistoja, tuttuja asioita ja turvallisuutta. Ryhmässä sosiaalisia taitoja harjoitellaan koirien kanssa leikkimällä ja koirasta keskustelemalla. Kongnitiivisia taitoja ryhmässä voidaan kehittää esimerkiksi antamalla koiralle käskyjä. Fyysiset taidot kohentuvat ulkopeleissä ja sisäleikeissä. Muistipoliklinikan asiakkailta, jotka käyvät ryhmässä on masennusta ja lieviä käytöshäiriöitä. Ryhmäläisten elämässä

korostuu myös virikkeettömyys sekä syrjäytyminen. Kaikilla ryhmäläisillä on joskus ollut oma koira tai jokin muu eläin, mutta se ei ole ryhmään pääsemisen edellytys. Omaiset tapaavat ryhmäkäynneillä kohtalontovereitaan ja saavatkin näin vertaistukea. (Stähle 2013)

Koiratapaamisen aikana koiran ja ihmisen välille oli syntynyt niin vahva yhteys, että ennen täysin puhumaton ikäihminen on alkanut juttelemaan koiralle, vaikka puhuminen oli ennenkuulumatonta kyseisen ikääntyneen ihmisen kohdalla. (Reini 2011, 44) Asia tuli myös monesti ilmi muista lähteistä.

3.2 Ikäihmiset

Suomessa väestön ikärakenne on vanhentunut viimeisten vuosikymmenysten aikana. Iäkkään väestön määrän ja osuuden lisääntymisen vuoksi tämän väestöosan toimintakyvyn ja terveyden kehitys on tärkeää palvelujen tarpeen ja koko väestön terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Eliniän pidentyessä suuri joukko iäkkäistä saavuttaa korkean iän, jonka mukana ilmaantuvat sairaudet ja toimintarajoitukset. Sairaudet ja toimintarajoitukset ovatkin lisääntyneet ikäihmisillä. Monella on jokin arkielämää vaikeuttava vamma tai toiminnanrajaus, joka heikentää iäkkään elämänlaatua, mutta ei aiheuta kuolemaa. Pitkäikäisyys merkitsee siis myös väestön kokonaisterveydentilan heikkenemistä. (Sihvonen, Martelin, Koskinen, Sainio & Aromaa 2003, 48)

Iäkkäistä suuri osa sairastaa jotakin sydän- ja verenkiertoelinten, hengityselinten tai liikunta- ja tukielinten sairautta. Sydän- ja verenkiertoelinten sairauksista yleisin iäkkäillä on kohonnut verenpaine. Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat yleensä ylipainoisia ja he eivät ole aktiivisia liikkumaan. Heillä on yleensä lisäksi myös jokin sydän- ja verenkiertoelimen sairaus. Iäkkäiden terveyteen ja fyysiseen kuntoon vaikuttavat myös perimä ja elämäntapatekijät, kuten tupakointi, dieetti, alkoholi yms. Nämä tekevät yhtenäisen kokonaisuuden ja yksittäisten tekijöiden vaikutusta terveyteen ja kuntoon on vaikea erottaa. Ikääntyvien terveys ja toimintakyky vaihtelevat yksilöllisesti. (Kallinen 2003, 112- 115)

Aktiivinen harrastustoiminta ylläpitää sekä fyysistä että psyykkistä toimintakykyä. Aktiivista vanhenemista (active aging) suositellaankin elämäntavaksi, sillä on suotuisia vaikutuksia sekä terveyden, että hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ikääntyessä. (Heikkinen 2003, 327)

Terveys käsitteenä on niin moniulotteinen, ettei sitä pysty määrittelemään täydellisesti. Sen sijaan ihmisen oma kokemus terveydestään on tärkeä tekijä hänen elämänlaadulleen ja antaa osaltaan tärkeää tietoa ihmisen terveydestä. Itse arvioidun ja ns. objektiivisesti mitatut terveyden paremmuutta ei pidä vertailla, vaan ne pitää käsitellä omina, toisiaan täydentävinä tekijöinä, joita molempia voidaan käyttää iäkkään henkilön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. (Leinonen 2003, 209) Terveys merkitsee ikääntyvälle toimintakykyisyyttä ja koettua tunnetta selviytymisestä itseä tyydyttävällä tavalla mahdollisista pitkäaikaissairauksista huolimatta (Helin 2003, 336.).

Iän mukana myös eritasoiset muistisairaudet lisääntyvät. Lievissä tapauksissa voi kyseessä olla tilapäisiä erilaisiin sairauksiin tai muihin tekijöihin liittyviä ongelmia tai pysyviä, mutta ei eteneviä tiloja. Vakavimmissa tapauksissa voi olla kyseessä etenevä dementia, jotka voivat olla johtua aivoja rappeuttavista sairauksista kuten Alzheimerin taudista, Lewyn kappale- dementiasta tai muista tekijöistä, kuten aivoverenkiertohäiriöistä. Dementia yleistyy voimakkaasti iän mukana 60. ikävuoden jälkeen. Lievemmat muistin ja kognitiivisten toimintojen häiriöt ei välttämättä ole eteneviä, dementiaan johtavia. Muistin menetyksestä on kuitenkin haittaa ikäihmisen arkielämässä ja se ilmenee muistivalituksina. Muistin heikentyminen voidaan todeta erilaisin muistitestein. (Suutama 2003,178)

Käytösoireita vähentää huomattavasti rauhallinen ja selkeä ympäristö sekä vakiintunut päivärytmi aamupesuineen, ruokailuineen, ulkoilua ja liikuntaa huomioimatta. Hyvään lääkkeettömään hoitoon kuuluu kaikenlainen päivän aikainen toiminta, kuten lehtien lukeminen, musiikki, ystävien ja sukulaisten tapaaminen, keskustelu ja muistelemineen, pienet kädentyöt. Joskus lapsivieras tai eläinystävä saattaa tehdä päivästä elämyksellisen. Tapahtumien ei tarvitse olla suuria tuottaakseen iloa. Aktiivisella päivätoiminnalla ehkäistään yöllistä levottomuutta.

Lääkkeettömän hoidon tärkein tavoite on iäkkään toimintakyvyn ylläpitäminen ja kohentaminen. (Erkinjuntti & Huovinen 2001, 184)

Käyttösoireiden lääkkeettömässä hoidossa voidaan käyttää yksilöllisesti sovellettuja viriketerapioita, käyttäytymis- terapioiden sovelluksia, ryhmätoimintoja sekä tilanteen mukaan toteutettua ongelmanratkaisun tukemista. Virikkeitä painottavissa hoitomuodoissa, kuten virkistystoiminnassa ja askartelussa sekä musiikki-, tanssi-, taide- ja lemmikkieläinterapiassa, pyritään tuomaan mielihyvän kokemuksia. Oleellista lääkkeettömässä hoidossa on perehtyä tilanteeseen ja selvittää mahdolliset altistavat ja laukaisevat tekijät, jotka voivat tuottaa muille tai asiakkaalle itselleen häiritsevää tai vaarallista käyttäytymistä. (Koponen & Saarela 2010, 485- 489)

3.2.1 Ikäihminen ja koira

Ihmisen ikääntyessä sosiaaliset kontaktit vähenevät ystävien ja sukulaisten ikääntymisen ja kuoleamisen vuoksi. Iän tuoma toimintakyvyn heikkeneminen vaikeuttaa lähtöä sosiaalisiin tilanteisiin. Sosiaalisten tilanteiden puute saattaa johtaa stressiin, masennukseen tai sairastumiseen. Lemmikki voi korvata puuttuvia sosiaalisia tilanteita. Aistien, kuten näön ja kuulon, heikkeneminen vaikeuttaa ihmisten kanssa kommunikointia, mutta lemmikin kanssa voi edelleen kommunikoida, vaikka näkö tai kuulo olisi heikentynyt. Sosiaalisten tilanteiden vähentyessä myös kosketuksen ja läheisyyden tunteet vähentyvät. Yksinäiset ikäihmiset eivät saa mahdollisuutta tuntea toista lähellä kuin hoitotilanteissa. Ihmisillä on kuitenkin ikää katsomatta tarve hoitaa ja tulla hoidetuksi. Ikääntyessä ei välttämättä ole enää niin läheisiä kontakteja ihmisiin, että hoivaamisen sekä hoivatuksi tulemisen tarve toteutuisi. Lemmikkiä silittäessä hoitaa sekä lemmikkiä, että itseään. Lemmikki rytmittää arkea ja antaa elämälle merkityksen. (Lång 2011, 8-9)

Lemmikki tukee toimintakyvyn ylläpitämistä aktivoimalla iäkästä hoitamaan sitä ja seurustelemaan sen kanssa. Koiran pitäminen lemmikkinä kannustaa hoitajaa liikkumaan sen kanssa. Lemmikki antaa tunteen hoitajalle, että häntä vielä tarvitaan ja, että hän kykenee vielä tekemään asioita. (Lång 2011, 9)

3.2.2 Ikääntyvien hoitotyö

Ikääntyvien hoitotyössä käytetään nimitystä gerontologinen hoitotyö, joka on nimitys ikääntyvien ihmisten hoitotyöhön erikoistumisesta. Gerontologinen hoitotyö liittyy kaikkien hoitoalan työntekijöiden tehtäväkenttään iäkkäiden potilaiden määrän kasvaessa seurauksena väestön ikääntymisestä. Vanhenemisprosessiin ja vanhenemiseen liittyvän teoreettisen tiedon soveltaminen ikääntyvien hoitotyöhön on yksi perusterveydenhuollon keskeisemmistä tavoitteista, kun pyritään estämään sairauksien pitkittymistä, lyhentämään laitoshoitajaksoja ja kuntouttamaan iäkkäitä kevythoitaisempiin laitoksiin ja kotiin. Gerontologisessa hoitotyössä työskentelevän on perustietojen ja taitojen ohella oltava tietoa fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista tekijöistä iän mukana tapahtuvista muutoksista ja niiden muutosten aiheuttavista seurauksista yksilöille ja perheille. Heidän pitää tuntea perussairauksien sekä pitkäaikaissairauksien hoito ja kulku, sekä yhteiskunnan että ulkopuolistenapujen tarjoamat palvelut ja tuet. Hoitotyöntekijän on tiedettävä työssään ikäihmisten lääkkeistä ja lääkityksestä, erityisesti samanaikaisten sairauksien lääkitysten aiheuttamista ongelmista ja erityisistä haasteista. Terveysteen liittyvissä kysymyksissä ja terveysneuvonnassa pitää olla tavoitteena iäkkäiden ihmisten täysipainoinen osallistuminen omasta hyvinvoinnistaan huolehtimiseen. (Heikkinen 2003, 363- 365)

Ikääntyvillä on oikeus laadukkaaseen hoitoon ja huolenpitoon. Jokainen iäkäs on yksilö, onkin varottava kohtelemasta heitä persoonattomana joukkona. Ikääntyvillä ihmisillä on oikeus turvalliseen elämään, oikeus luottaa avun saantiin ja myös itsenäiseen asioiden hoitamiseen omien kykyjen mukaan joskus apuakin saaden. Gerontologinen hoitotyö tarjoaa parhaimmillaan lisääntyntä iäkkäiden ja ikääntyvien terveyssuuntautunutta käyttäytymistä, pyrkii minimoimaan ja kompensoimaan iän mukana tuomia terveyden ja toimintakyvyn menetyksiä. Hoitotyöntekijä auttaa tietojen ja taitojen avulla ikääntyvää erilaisista taudeista johtuvista ongelmista selviytymiseen ja tuo ammatillista hoitoa ja huolenpitoa iäkkään kohdatessa menetystä ja vaikeuksia elämässään. (Heikkinen 2003, 369)

3.3 Laitoshoito

Useimmat iäkkäät toivovat, että voisivat asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Osa joutuu kuitenkin asumaan elämänsä loppuvaiheen laitoshoidossa, kuten sairaalassa, palvelukodissa, tai vanhainkodissa, sairautsiensa tai toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi. Varsinaisen laitoshoidon ja kotihoidon välillä on monenlaisia palveluasuntoja, joiden palvelun tarjonta vaihtelee. Dementoivan sairauden olemassaolo ja vaikeudet päivittäisissä toiminnoissa, erottavat yleensä laitoshoidon tarvitsevat iäkkäät kotihoidon asiakkaista. (Laukkanen 2001, 263- 264)

Kotona asuville iäkkäille on tarjolla päiväsairaloita ja jaksottaishoitoa. Kotoa iäkkäät muuttavat yleensä palvelutaloon, ryhmäasumisen pariin, vanhainkotiin tai terveyskeskussairaalaan. Viime vuosina on lisääntynyt erityiset dementiayksiköt jo olemassa oleviin palvelutaloihin ja laitoksiin. Ympäri vuorokautiseen hoitoon siirtymiseen vaikuttaa muun muassa ikä, muistiongelmat ja niiden vaikeusaste, fyysinen toimintakyky, oheissairaudet sekä käytösoireet. Asumismuodon lisäksi otetaan huomioon myös omaisten jaksaminen. Käytösoireet, liikuntakyky ja hoidon tarve otetaan huomioon hoitomuotoa valittaessa. (Juva, Voutilainen, Huusko, Eloniemi- Sulkava 2010, 514)

Tehostettuun palveluasumiseen kuuluu tavallisesta palveluasumisesta poiketen yövalvonta. Erityisesti muistisairaille tarkoitettu ryhmäasuminen on tehostetun palveluasumisen tavallisimpia muotoja. Koska asiakkaat ovat paljon hoitoa vaativia ja yksiköt pieniä, ovat henkilöstömitoitukset suurempia kuin vanhainkotien. Tehostetusta palveluasumisesta onkin tullut varteenotettava ja kodinomainen vaihtoehto vanhainkodille. Perinteisesti vanhainkoteihin on sijoitettu oma-toimisempia ikäihmisiä kuin terveyskeskussairaaloihin. Vaikka vanhainkodeissa hoidetaan yhä huono-kuntoisempia, ovat terveyskeskussairaaloiden pitkäaikais-hoidettavat edelleen raskashoitoisempia. (Juva yms. 2010, 515)

Hyvässä ympärivuorokautisessa hoidossa pitää kiinnittää huomiota henkilökunnan määrään ja ammattitaitoon, fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöön ja turvallisuuteen sekä lääketieteellisten palvelujen saatavuuteen ja tasoon. Ympäri vuorokautisessa hoidossa olevan potilaan eettisiä periaatteita on itsemääräämisoikeus,

voimavara- lähtöisyys, yksilöllisyys, osallisuus, turvallisuus ja oikeudenmukaisuus. Hyvässä hoidossa otetaan huomioon asiakkaan yksilölliset uskomukset, asenteet, toiveet, odotukset ja pyrkimykset. (Juva yms. 2010, 514)

3.4 Katsaus aiempiin tutkimuksiin

Heidi Kihlström- Lehtonen on toimintaterapian pro gradu- tutkielmassaan (2009) selvittänyt koiran vaikutusta toiminnalliseen hyvinvointiin. Hän selvitti millaisia kokemuksia koiranomistajilla on koirasta ja sen vaikutuksesta heidän elämäänsä sekä sitä, miten koirakokemukset vaikuttavat heidän toiminnalliseen hyvinvointiinsa. Saatujen tutkimustulosten perusteella työssä pohdittiin myös koiran vaikutusta toimintaterapiassa. Työn johtopäätöksessä todetaan, että koira merkitsi omistajalleen elämäntapavalintaa, johon he olivat kasvaneet ajan ja kokemusten myötä. Hän myös kertoo, että valintojen kautta koira vaikutti omistajien identiteetin kehittymiseen ja muodostumiseen. Koirien kautta omistajat täyttivät toiminnallisiaan tarpeitaan, jotka ovat yhteydessä toiminnalliseen hyvinvointiin. Vaikeissa elämäntilanteissa koiran merkitys lohdutusta antajana sekä toimintaan motivoivana tekijänä korostui. Tästä hän päätteli, että koira voi olla tärkeä asia raskaista elämänvaiheista selviytymisessä. Lopuksi hän toteaa, että koiran ollessa merkityksellisen toiminnan ja tätä kautta toiminnallisen hyvinvoinnin lähde, sen ottamista toimintaterapiaan on perusteltua harkita.

Satu Reini (2011) tuli opinnäytetyössään johtopäätökseen, että eläinavusteinen toiminta on toimintamuoto, jota voi käyttää monissa eri tilanteissa ja se sopii erittäin hyvin sosiaali- ja terveysalalle sen yleisen luonteen takia. Hän myös totesi, että toteuttaakseen eläinavusteista toimintaa esimerkiksi omalla työpaikallaan ei tarvitse hankkia ylimääräistä koulutusta, vaan yhteydenotto eläinavusteista toimintaa tarjoaviin tahoihin riittää. Hänen tutkimuksessaan selvisi, että eläinavusteisen toiminnan kautta on mahdollista vaikuttaa muun muassa verenpaineeseen, kolesterolitasoon ja yleiskuntoon. Myös koirien rauhoittavasta vaikutuksesta ihmisiin hän kertoo tutkimuksessaan. Eläinavusteinen toiminta sisältää monesti liikkumista, kuten ulkoilua, joka osaltaan edistää fyysistä hyvää oloa, hän toteaa.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA KOHDEJOUKKO

Tämän opinnäytetyön kohdejoukkona on Porin kaupungin Liinaharjan vanhainkodin osasto 5:n sekä Satakunnan sairaanhoitopiirin Harjavallan sairaalan psykiatrisen yksikön osasto 61 henkilökunta ja näin ollen kyselylomakkeita jaettiin yhteensä 60 kappaletta. Tässä opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää.

Kysymyksiä tehdessä tulee miettiä, miten kysymyksellä saatava tieto edesauttaa tutkimuskysymyksiin vastaamista sekä saadaanko kysymyksen avulla todella tietää se mitä halutaankin tietää. Kyselylomakkeen kysymykset pitää olla ymmärrettäviä ja yksinkertaisia. Kysyttävän tiedon mukaisesti kysymykset voidaan jaotella tosiasioita mittaaviin kysymyksiin, vastaajan tietämystä mittaaviin kysymyksiin sekä mielipiteitä ja asenteita mittaaviin kysymyksiin. (Taanila 2012, 21) Kyselylomakkeessa mitattavat käsitteet ja ilmiöt löytyvät opinnäytetyön teoriasta. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella, joka koostuu 26 erilaisista väittämistä, joihin vastaanottaja ottaa kantaa. Kyselylomakkeen lopussa on myös vapaa kenttä kehittämisehdotuksille. Tulokset analysoidaan Tixel- ja Exel- ohjelmia käyttäen ja tulokset esitetään frekvensseinä, prosentteina ja graavisina kuvioina. Kyselylomakkeiden tarkoituksena on selvittää hoitohenkilökunnan ajatuksia ja kokemuksia terapiakoiran merkityksestä ikäihmisten hoitotyössä. Kyselylomakkeiden kysymysten asetelussa käytettiin sisällön erittelyä, jolloin teoriapohjasta saatiin kyselylomakkeiden kysymyksiin pohjustus.

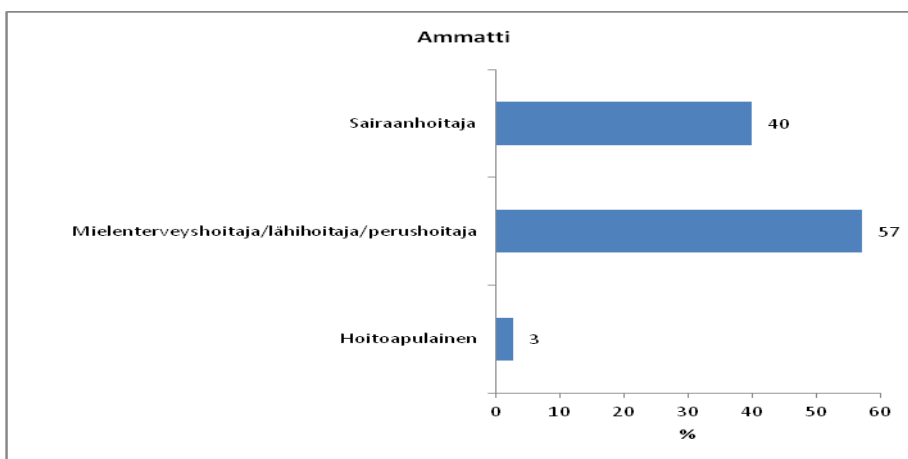
5 TUTKIMUS TULOKSET

Kyselylomakkeisiin vastanneita oli yhteensä 35. Porin kaupungin Liinaharjan vanhainkodin osasto 5:n vastanneita oli 10 henkilöä, näin ollen vastausprosentti oli 33 % ja Satakunnan sairaanhoitopiirin Harjavallan sairaalan psykiatrisen yksikön osasto 61 vastanneita oli 25 henkilöä eli vastausprosentti oli 83 %. Kyselyyn vastattiin nimettömästi ja kyselylomakkeet palautettiin suljettuun laatikkoon. Vastausaikaa kummassakin yksikössä oli 2 viikkoa. Vastausten käsittelyssä ja hävittämisessä otettiin huomioon vastaajan intymiteettisuoja.

5.1 Taustamuuttujat

Ammattinimike

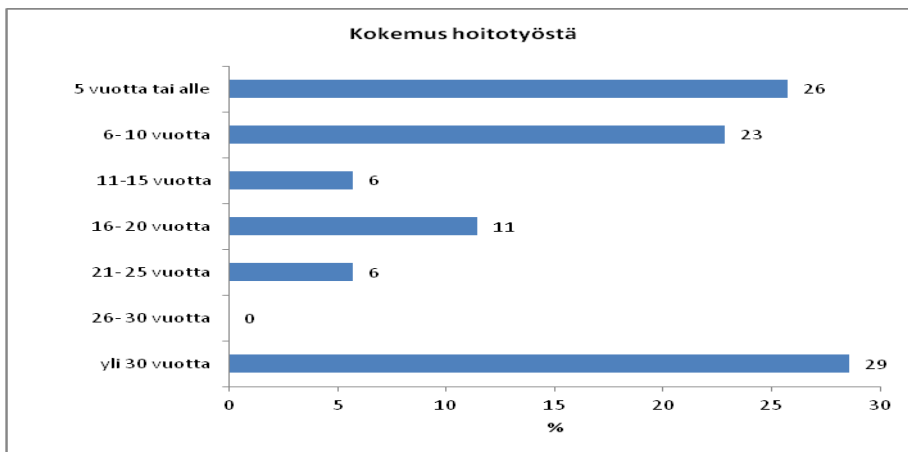
Vastanneista naisia oli 32 (91%) ja miehiä kolme (9%). Sairaanhoidajia oli 14 (40%), mielenterveys-, lähi- tai perushoitajia vastanneista oli 20 (57%) ja yksi hoitoapulainen oli vastannut kyselyyn (3%) (Kuvio 1).

Kuvio 1. Vastaajan ammattinimike.

Kokemus hoitotyöstä

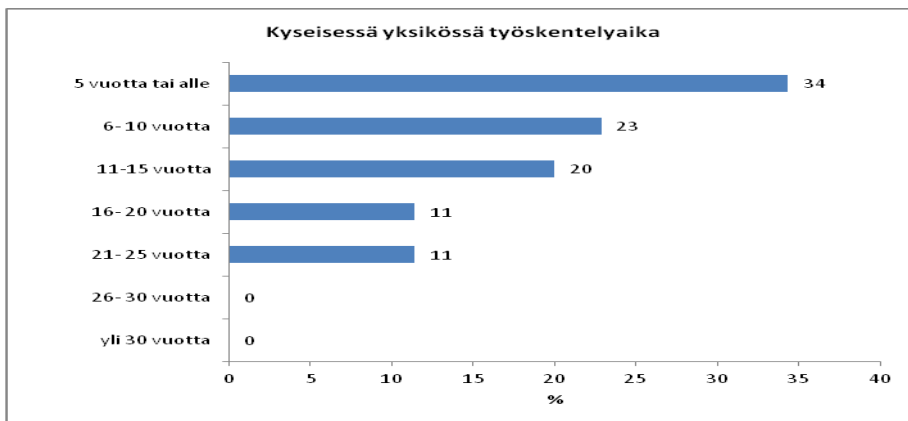
Hoitotyön työkokemusta 1 – 20 vuotta omaisi vastaajista 17 (49%), 11 – 20 vuotta kuudella (17%) ja yli 20 vuotta työkokemusta omaisi 12 (35%). Tarkempi jakauma on nähtävissä kuvio 2:ssa.

Kuvio 2. Kokemus hoitotyöstä.

Työkokemus yksikössä

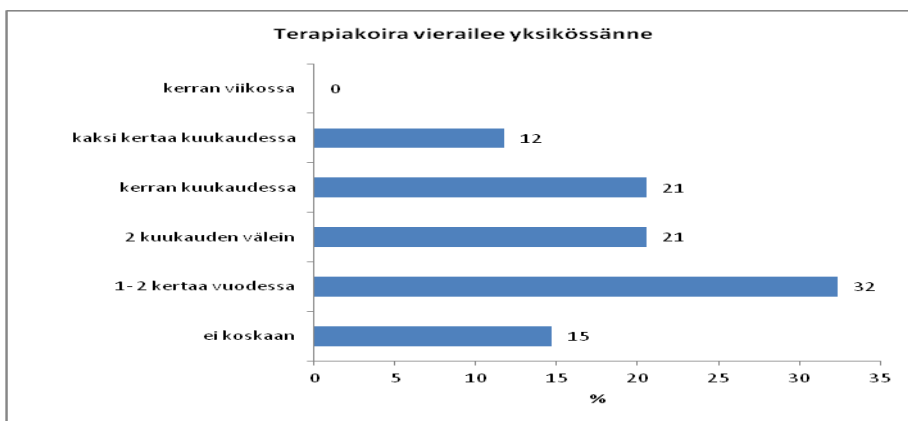
Vastanneista oli 12 henkilöä työskennellyt yksikössä 5 vuotta tai alle, kahdeksan oli työskennellyt 6 - 10 vuotta ja kaksi 11 – 15 vuotta. Neljä oli työskennellyt 16 - 20 vuotta ja neljä 21 – 25 vuotta. Tarkempi jakauma työkokemuksesta yksikössä on esillä kuvio 3:ssa.

Kuvio 3. Työkokemus yksikössä.

Terapiakoiran vierailu yksikössä

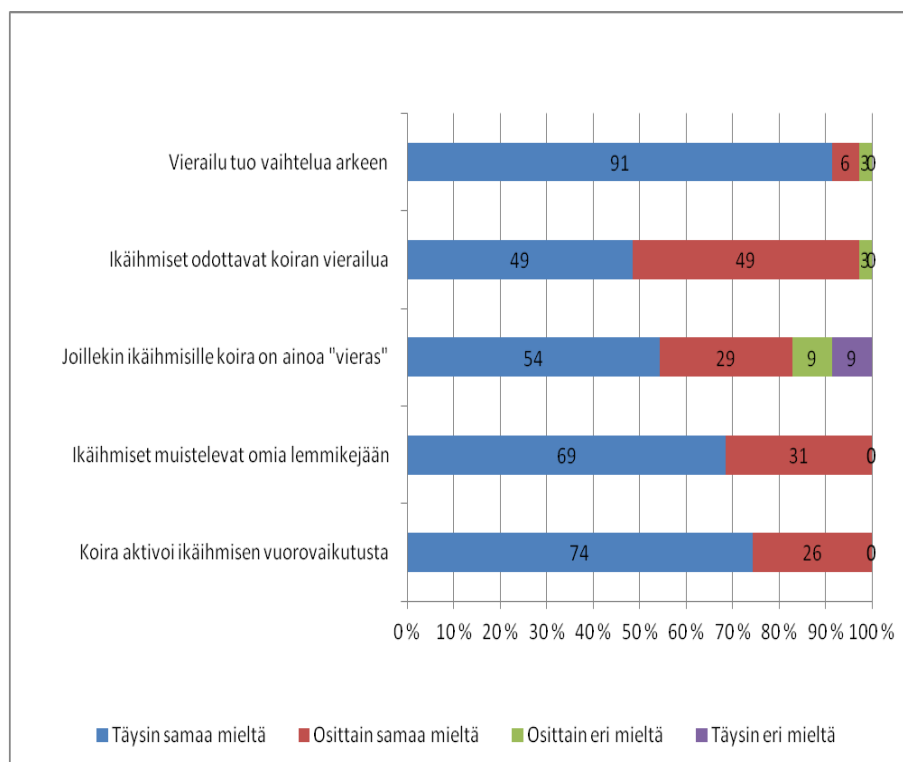
Vastanneista 11 (32%) vastasi terapiakoiran vierailevan 1 – 2 kertaa vuodessa omassa yksikössä. Kerran kuukaudessa ja 2 kuukauden välein vastasi yhteensä 14 (42%) vastaajista. Kaksi kertaa kuukaudessa vastasi neljä (12%) ja viiden (15%) mielestä terapiakoira ei vieraile yksikössä koskaan. Tarkempi jakauma on kuvio 4:ssa.

Kuvio 4. Terapiakoiran vierailut yksikössä.

5.2 Sosiaalinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle

Terapiakoiran vierailu yksikköön toi vastaajista 32:n (91%) mielestä vaihtelua arkeen. Ikäihmiset odottavat koiran vierailua, täysin samaa tai osittain samaa mieltä vastasi 34 (98%) vastaajista. Vastanneista 19 (54%) oli täysin samaa mieltä, että koira on ikäihmisen ainoa vieras ja osittain samaa mieltä asiasta oli 10 (29%). Terapiakoiran vieraillessa ikäihmiset muistelivat omia lemmikeitään, vastanneista 24 (69%) oli täysin samaa mieltä ja osittain asiasta oli samaa mieltä 11 (31%). Ikäihmisen vuorovaikutusta koira aktivoi 26 (74%) vastaajan mielestä ja osittain samaa mieltä asiasta oli yhdeksän (26%). Tarkempi jakauma sosiaalisesta merkityksestä terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle on kuvio 5:ssä.

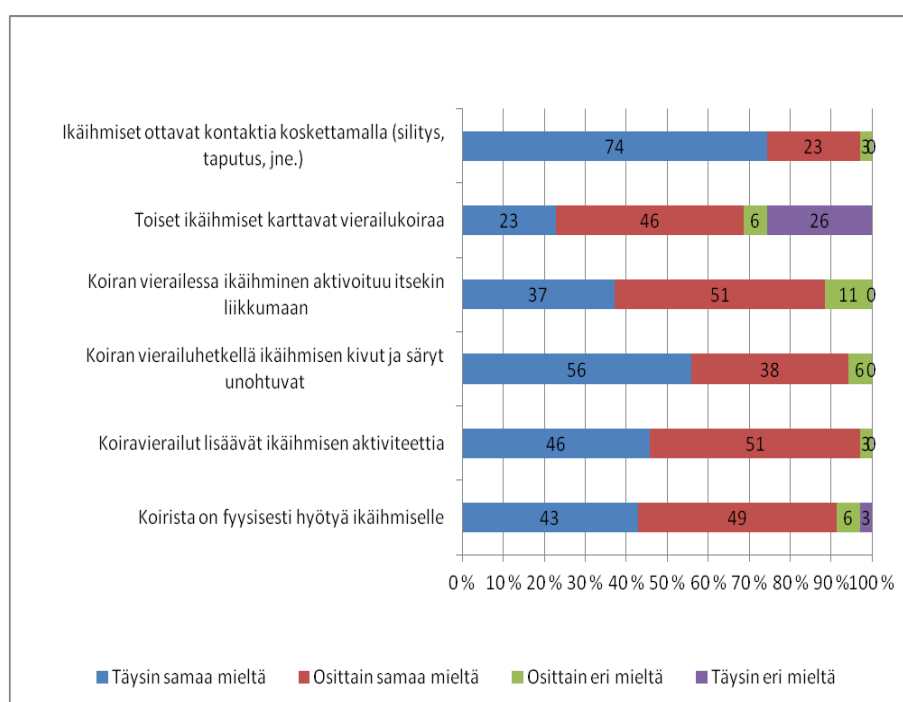
Kuvio 5. Sosiaalinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle.

5.3 Fyysinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle

Vastanneista 26 (74%) oli täysin samaa mieltä ikäihmisen ottavan kontaktia koiraan koskettamalla ja osittain samaa mieltä vastanneista oli kahdeksan (23%). Täysin tai osittain samaa mieltä toisten ikäihmisten karttavan vierailukoira oli vastanneista 24

(69%) ja täysin eri mieltä yhdeksän (26%) vastaajista. Tarkempi jakauma kuvio 6:ssa.

Koiran vieraillessa ikäihminen aktivoituu itsekin liikkumaan, oli täysin tai osittain samaa mieltä vastaajista 31 (88%). Vastanneiden 33 (94%) mielestä ikäihmisen kivut ja säröt unohtuivat täysin tai osittain vierailuhetkellä. Koiravierailut myös lisäävät ikäihmisen aktiviteettia 33 (97%) mielestä vastaajista täysin tai osittain. Täysin tai osittain samaa mieltä koiran fyysisestä hyödyistä ikäihmiselle oli vastaajista 32 (92%). Tarkempi jakauma kuvio 6:ssa.

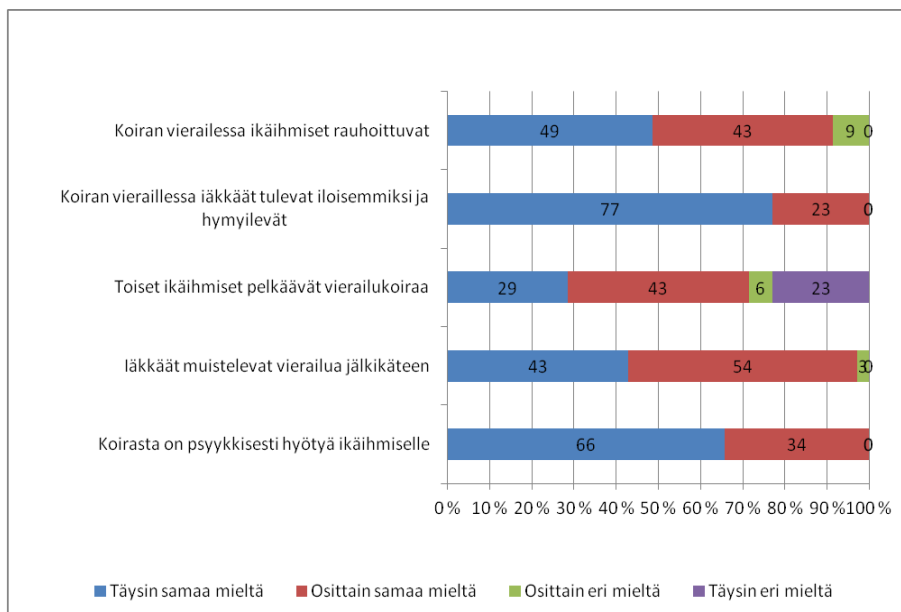

Kuvio 6. Fyysinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle.

5.4 Terapiakoiran/koiran psyykinen merkitys ikääntyvälle

Koiran vieraillessa ikäihmiset rauhoittuvat oli täysin tai osittain samaa mieltä vastaajista 32 (92%). Kaikkien vastaajien mielestä (N=35; 100%) ikäihmiset ovat iloisia ja hymyilevät terapiakoiran vieraillessa yksikössä. Lähes kolme neljästä (n=25, 75%) vastasi ikäihmisen pelkäävän vierailukoira, mutta kahdeksan vastaajaa (23%) oli tästä eri mieltä. Iäkkäät muistelevat vierailua jälkikäteen, täysin tai osittain samaa mieltä vastaajista oli 34 (97%). Useassa vastauslomakkeessa oli tähän

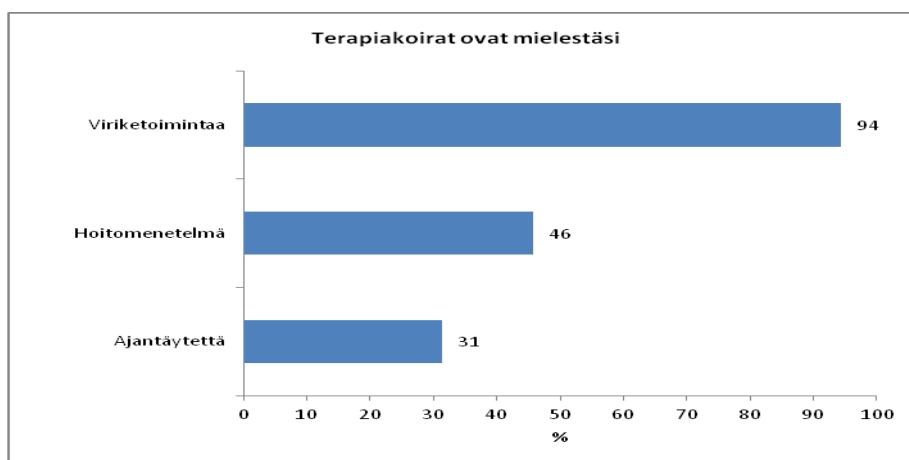
huomioitu, että iäkkäät olivat lähes kaikki muistisairaita. Täysin tai osittain samaa mieltä vastaajista kaikki (N=35; 100%) vastasi koirista olevan hyötyä ikäihmiselle psyykkisesti. Tarkempi jakauma koiran psyykkisistä vaikutuksista on kuvio 7:ssä.

Kuvio 7. Terapiakoiran/koiran psyykkinen merkitys ikääntyvälle.

5.5 Terapiakoiran/koiran merkitys hoitotyössä

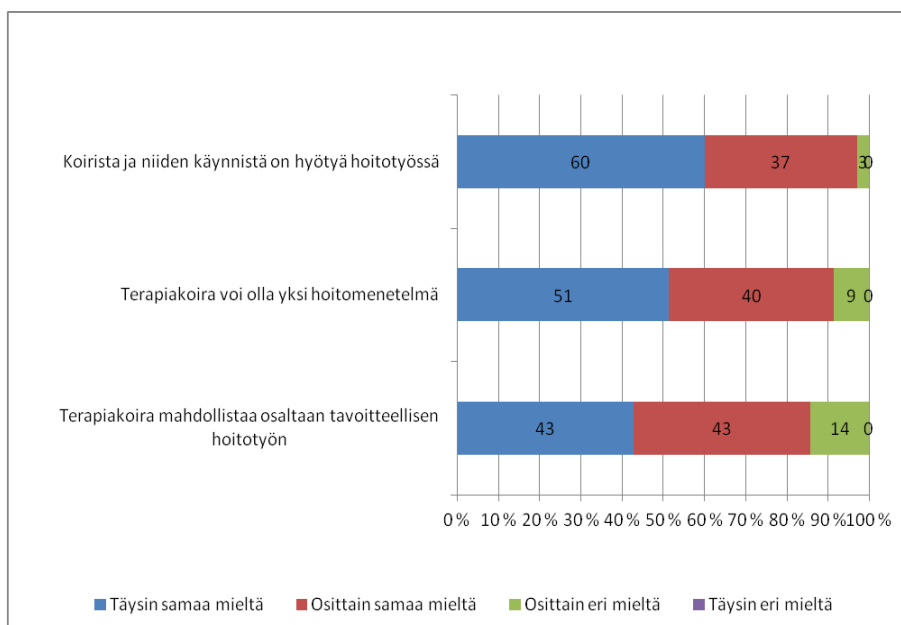
Terapiakoiran merkityksestä hoitotyössä saivat vastaajat vastata useampaan kohtaan. Terapiakoirat ovat viriketoimintaa vastaajista 94%:n mielestä, hoitomenetelmä 46%:n mielestä ja ajantäytettä 31%:n mielestä. Tarkempi jakauma kuvio 8:ssä.

Kuvio 8. Terapiakoiran/koiran merkitys hoitotyössä.

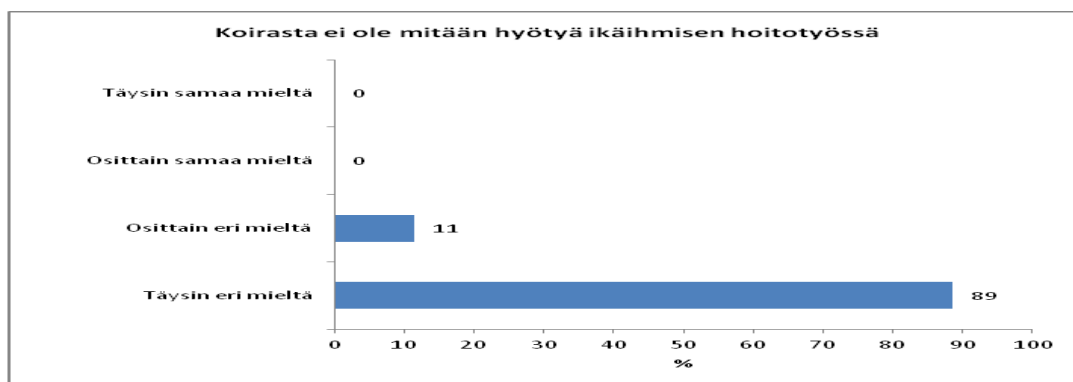
Terapiakoira/koira hoitotyössä

Melkein kaikki vastaajat (n=34; 97%) näkivät koirista ja niiden käynneistä olevan apua hoitotyössä. Yksi vastaaja oli eri mieltä. Vastaajista oli täysin samaa mieltä 18 (51%), että terapiakoira voi olla yksi hoitomenetelmä. Osittain samaa mieltä vastaajista oli 14 (40%) ja osittain eri mieltä kolme. Terapiakoira mahdollistaa osaltaan tavoitteellisen hoitotyön oli vastaajista täysin tai osittain samaa mieltä 30 (86%) ja osittain eri mieltä viisi (14%). Tarkempi jakauma kuvio 9:ssä.

Kuvio 9. Koira apuna hoitotyössä.

Koirista ei ole mitään hyötyä ikäihmisen hoitotyössä oli vastaajista täysin eri mieltä 31 (89%) ja osittain eri mieltä neljä. Kts. kuvio 10.

Kuvio 10. Koirista ei ole hyötyä ikäihmisen hoitotyössä.

5.6 Kehittämisehdotukset

Kyselylomakkeissa oli lopuksi kehittämisehdotuksille oma kohta, johon vastaajat saivat vapaasti vastata omia kehittämisehdotuksia. Seitsemään (7) oli vastattu ja niissä kahdessa (2) tuotiin esille koirien merkitys hoitotyössä ja se, että vierailuja pitäisi olla useammin säännöllisin väliajoin osana viriketoimintaa.

Osastolla saisi vieraillla useammin terapiakoira, piristävät potilaita huomattavasti!

Kerran viikossa oli hyvä, ainakin 4 tuntia kerralla.

Koiravierailujen säännöllistäminen osaksi viriketoimintaa.

Vierailut saavat ikäihmiset muistelemaan nuoruuttaan ja lievittävät ahdistusta oli vastaajista yksi (1) tätä mieltä. Koirat tuovat yhden (1) vastaajan mielestä paljon positiivisia ajatuksia iäkkäille.

Koirat saavat potilaat muistelemaan nuoruusaikoja ja lievittävät ahdistusta. Koirat/eläimet tuovat potilaille paljon positiivisia ajatuksia sairaalan arkeen.

Vierailuajat saivat yhden (1) mielestä olla pidempiä ja sijoittua aamupäiviin, jollin iäkkäät ovat virkeitä ja jaksavat seurustella koiran kanssa.

Vierailuajankohdat voisi suunnitella osaston päivärytmin mukaan. Aamupäivällä vanhukset ovat virkeimmillensä. Iltaisin osa vanhuksista on jo sängyissään sekä väsyneitä seurustelemaan.

Ikäihmisten yksilöllisyys pitäisi ottaa huomioon yhden (1) vastaajan mielestä, kaikki eivät pidä koirista tai joku saattaa olla allerginen koirille. Koira voisi olla osaston ulkopuolella, jossa iäkkäät saivat sitä hoitaa, ulkoiluttaa ja ruokkia oli yhden (1) vastaajan kehittämisehdotus. Myös koiran käyttö terapiakoirana oli esillä kehittämisehdotuksissa.

Allergia potilaat tulee ottaa huomioon. Koira voisi mennä osaston ulkopuolelle hoitamaan, ulkoiluttamaan tai ruokkimaan. Potilaan eläinrakkautta ja halua hoitaa koiria voisi käyttää terapiakoira tarkoituksessa potilailla, joilla ei omassa kodissaan ole siihen mahdollisuutta.

6 LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Opinnäytetyön aiheen valitsemista määritteli sen kiinnostavuus ja mielenkiinto aihetta kohtaan. Valitsemista määritteli myös sen, että aiheesta ei ole montaa opinnäytetyötä tehty. Opinnäytetyön aihe rajoitettiin eläimistä koiriin, koska niistä löytyi hyvin materiaalia ja niitä käytetään terapia- ja viriketoiminnassa. Ikäryhmäksi opinnäytetyössä valikoitui laitoshoidossa olevat ikäihmiset, joiden kanssa koiria käytetään apuna virike- ja terapiatoiminnassa. Laitoshoito antoi mahdollisuuden kysellä hoitohenkilökunnan näkemystä koirista hoitotyössä.

Opinnäytetyöhön valittiin kaksi paikkaa; Satakunnan sairaanhoitopiiriin Harjavallan sairaalan psykiatrisen yksikön osasto 61 sekä Porin kaupungin Liinaharjan vanhainkodin osasto 5, jossa koirat vierailevat säännöllisesti. Opinnäytetyön kyselyihin luvat antoivat Satakunnan sairaanhoitopiiri sekä Porin kaupungin perusturva. (Liitteenä lupahakemukset)

Opinnäytetyön teoria koottiin runsaasta lähdekirjallisuudesta. Teorian luotettavuus varmistettiin. Kyselykaavakkeet jaettiin edellä mainittuihin yksiköihin henkilökunnan täytettäväksi ja he saivat palauttaa nimettömät kaavakkeet suljettuun laatikkoon. Vastausaika oli kaksi viikkoa.

Kyselykaavakkeet käsiteltiin ja purettiin niin, että huomioitiin vastaajien intimitteettisuoja. Tulokset purettiin vastaajien vastausten perusteella Tixel- ohjelmaa käyttäen ja niistä tehtiin kirjalliset ja graaviset kuviot. Kuviot on tehty selkeiksi ja niiden sisältämä tieto on myös esitetty kirjallisena. Opinnäytetyön tulokset raportoidaan opinnäytetyön raportointi seminaarissa sekä opinnäytetyö lähetetään kyselyihin vastanneisiin yksiköihin. Opinnäytetyö julkaistaan myös verkossa ja se on saatavilla kirjallisena Satakunnan Ammattikorkeakoulun kirjastosta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Vastauslomakkeiden tulokset tukevat aiemmin esitettyä teoriaa. Koirat ovat selkeästi hyödyllisiä iäkkäiden hoitotyössä. Koirat tuovat vaihtelua iäkkäiden arkeen ja aktivoivat vuorovaikutusta. Myös ikäihmiset muistelevat omia lemmikeitään koira

vierailujen aikana ja sen jälkeen. Yksiköt, joissa kysely toteutettiin, hoitavat muistisairaita ikäihmisiä ja näin ollen koiravieraan käynnin odottaminen ja muistelu ”unohtuu” vanhuksilta. Ikävää on todeta, että vastaajista puolet oli sitä mieltä, että koira on ikäihmisen ainoa vieras.

Koirista on fyysisesti merkitystä ikäihmiselle, he silittävät ja taputtavat koiraan ja näin ollen aktivoituvat itsekin liikkumaan. Ikäihmiset osittain myös unohtavat omat kivut ja säryt koiravierailujen aikana. Koiravierailujen aikana täytyy ottaa huomioon, että toiset iäkkäät karttavat vierailukoiraan. Kaikki eivät pidä koirista, pelkäävät tai ovat allergisia niille.

Psyykkisesti koirista on merkitystä varsinkin iäkkäiden mielenlaatuun, iäkkäät tulevat iloisemmiksi ja hymyilevät koiravierailujen aikana. Osa iäkkäistä myös selkeästi rauhoittuu koiran vieraillessa. Toiset iäkkäistä muistelevat vierailua jälkikäteen.

Vastaajista suurin osa oli sitä mieltä, että koira vierailut ovat pääasiassa viriketoimintaa. Osan mielestä koirat ovat myös osa hoitomenetelmää sekä arjen ajantäytettä. Koirista ja niiden käynneistä on selkeästi hyötyä hoitotyössä. Myös terapiakoiran käyttö hoitomenetelmänä on suositeltavaa. Koiran käyttö mahdollistaa osaltaan myös tavoitteellisen hoitotyön. Vastauksista tulee selkeästi esille koiran hyöty ikäihmisen hoitotyössä.

Suomen Kennelliitto täyttää ensi vuonna 125- vuotta ja teettää tutkimuksen Hyvää elämää koiran kanssa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää koiranpidon yhteyttä terveys- ja hyvinvointitekijöihin väestötasolla. Lisäksi selvitetään koettua suhdetta koiraan, asenteita koiria kohtaan sekä koiran ja ihmisen yhteisiä onnellisuustekijöitä. Yhteistyössä on mukana Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos THL sekä lääkäriseura Duodecim. Ensimmäisiä tutkimustuloksia on odotettavissa helmikuussa 2014. (Luukko 2013)

LÄHTEET

Ahlgren, Å. & Hallgren, A. 2008. Oikea koira oikeaan kotiin. Porvoo: WS Bookwell.

Ahonen, L. Kennel Evona's. 2011. Terapauttinen koira.
<http://www.evonas.net/terapeutinenkoira.htm>. 5.4.2013

Erkinjuntti, T. & Huovinen, M. 2001. Kun muisti pettää. Muistihäiriöt ja dementia. Helsinki; WSOY.

Heikkinen, E. 2003. Sosiaalis- taloudellisten tekijöiden ja elintapojen yhteys vanhenemiseen. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 319- 328.

Heikkinen, E. 2003. Gerontologinen hoitotyö. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 363- 370)

Helin, S. 2003. Palvelujärjestelmä toimintakykyisyyden ja selviytymisen edistäjänä. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 336- 350.

Huohvanainen, S. 2006. Mielenterveysyhdistys Helmi ry:n edunvalvonta- ja jäsenlehti Helmi 4/2006. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa)
[URL:http://jsuunorssips51.wikispaces.com/TERAPIAKOIRAT+%28Salla+H.%29](http://jsuunorssips51.wikispaces.com/TERAPIAKOIRAT+%28Salla+H.%29)
4.3.2013

Joutjärvi, M. 2011. Unelmista totta. Tehy- lehti, 8/2011. Ilmestynyt 8.6.2011.

Juva, K., Voutilainen, P., Huusko, T. & Eloniemi-Sulkava, U. 2010. Pitkäaikaishoitoon joutumisen vaaratekijät ja hyvä ympärivuorokautinen hoito. Teoksessa Erkinjuntti, T., Rinne, J. & Soininen, H. Muistisairaudet. Helsinki; Kustannus Oy Duodecim, 514- 528)

Kallinen, M. 2003. Kestävyys. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 110-116)

Kihlström- Lehtonen, H. 2009. Minä ja koirani – Koiran vaikutus toiminnalliseen hyvinvointiin. Jyväskylän yliopisto. Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta, terveystieteiden laitos. Toimintaterapian pro gradu -tutkielma.

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. 2011. <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/fi/koirat-kasvatus-ja-kuntoutustyossa>

Koponen, H. & Saarela, T. 2010. Käytösoireiden hoito. Teoksessa Erkinjuntti, T., Rinne, J. & Soininen, H. Muistisairaudet. Helsinki; Kustannus Oy Duodecim, 485- 497)

Larkin, P. & Stockman, M. 1997/2009. Gummeruksen suuri koira kirja. Koirarodut, koirien hoito ja kasvatus. Suom. D. Södersved. 8.painos. Jyväskylä, Helsinki: Gummerus.

Laukkanen, P. 2003. Toimintakyky ja ikääntyminen – käsitteestä ja viitekehityksestä päivittäistoiminnoista selviytymisen arviointiin. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 253- 266.

Leinonen, R. 2003. Terveiden kokeminen. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 202 -209.

Luukko, N. 2013. Voitko paremmin koirasi ansiosta? Koiramme- lehti, 7-8/2013.

Lång, S. 2011. Koiran läsnäolo vanhusten hyvinvoinnin tukena. Tikkurila. Laurea ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Niiranen, H-L. 2012. Toimintaterapia Huiske. Koira-avusteinen toimintaterapia. <http://www.huiske.fi/koira.html> 4.4.2013

Reini, S. 2011. Eläinavusteinen toiminta osana sosiaali- ja terveysalaa - Pirkanmaan Hali-Bernit tuottamassa hyvää oloa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosiaalityön ja palveluohjauksen vaihtoehtoiset ammattiopinnot. Opinnäytetyö.

SATHY ry. Terapiakoira-toiminta. <http://www.sathy.fi/terapiakoira.html> 3.4.2013

Sihvonen, A-P., Martelin, T., Koskinen, S., Sainio, P. & Aromaa, A. 2003. Sairastavuus ja toimintakykyinen elinaika. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 48- 59.

Stähle, R. 2013. Eläimet hoitotyössä. Namipaloja ja rapsutusta. Tehy- lehti 2/2013.

Suutama, T. 2003. Muisti ja oppiminen. Teoksessa Heikkinen, E. & Rantanen, T. Gerontologia. Tampere; Kustannus Oy Duodecim, 174- 184.

Suomen Kennelliitto ry – Finska Kennelklubben ry. Kaverikoira. <http://www.kennelliitto.fi/FI/koira/kaverikoira/etusivu.htm> 5.4.2013

Suomen Sveistinpaimenkoirat ry. Toiminta. Harrastustoiminta. Lajiesittelyt. Hali-bernit. <http://sennenkoirat.net/site/halibernit> 6.4.2013.

Taanila, A. 2012. Määrällisen aineiston kerääminen. <http://myy.haaga-helia.fi/~taaak/t/suunnittelu.pdf> 16.9.2013

Vanttila, H. 2004. Lemmikkien terveysvaikutukset ja Lemmikkiavusteinen terapia. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteellinen tiedekunta, Terveyskasvatus. Kandidaatin tutkielma.

LIITE 1

Olen Satakunnan ammattikorkeakoulun 4.vuoden terveydenhoitajaopiskelija. Teen opinnäytetyötä aiheesta; ”Hoitohenkilökunnan näkemyksiä terapiakoirista ja koirasta hoitotyössä”.

Opinnäytetyössä selvitetään hoitohenkilökunnan näkemystä koirien käytön tarpeesta ja merkityksestä ikäihmisten hoitotyössä. Kyselyyn vastataan nimettömästi ja kyselyn vastaukset hävitetään asianmukaisesti salassapitomääräysten mukaisesti. Kyselyyn osallistuu Porin Perusturvan vanhuspalveluiden Liinaharjan vanhainkodin osasto 5:n sekä Satakunnan sairaanhoitopiirin Harjavallan sairaalan osasto 61:n henkilöstö. Kyselyyn vastaaminen vie vain hetken ja lomakkeet laitetaan suljettuun palautelaatikkoon, joka noudetaan sovittuna ajankohtana.

Yhteistyö terveisin Paula Elo

paula.elo@student.samk.fi tai 040-5796805

HOITOHENKILÖKUNNAN NÄKEMYS TERAPIAKOIRISTA

HOITOTYÖSSÄ

YMPYRÖI MIELESTÄSI SOPIVIN VAIHTOEHTO;

Taustamuuttujat;

1. Sukupuoli;

- mies
- nainen

2. Ammatti;

- sairaanhoitaja
- mielenterveyshoitaja/lähihoitaja/perushoitaja
- hoitoapulainen

3. Kokemus hoitotyöstä;

- 5 vuotta tai alle
- 6- 10 vuotta
- 11- 15 vuotta
- 16- 20 vuotta
- 21- 25 vuotta
- 26- 30 vuotta
- yli 30 vuotta

4. Kyseisessä yksikössä työskentelyaika;

- 5 vuotta tai alle
- 6- 10 vuotta
- 11- 15 vuotta
- 16- 20 vuotta
- 21- 25 vuotta
- 26- 30 vuotta
- yli 30 vuotta

5. Terapiakoira vierailee yksikössänne;

- kerran viikossa
- kaksi kertaa kuukaudessa
- kerran kuukaudessa
- 2 kuukauden välein
- 1- 2 kertaa vuodessa
- ei koskaan

Sosiaalinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle;

1. Vierailu tuo vaihtelua arkeen;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

2. Ikäihmiset odottavat koiran vierailua;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

3. Joillekin ikäihmisille koira on ainoa ”vieras”;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

4. Iäkkäät muistelevat omia lemmikkejään;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

5. Koira aktivoi ikäihmisen vuorovaikutusta;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

6. Ikäihmiset ottavat kontaktia koskettamalla (silitys, taputus, jne.)

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

7. Toiset ikäihmiset karttavat vierailu koiraa

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

Fyysinen merkitys terapiakoirasta/koirasta ikääntyvälle;

1. Koiran vieraillessa ikäihminen aktivoituu itsekin liikkumaan

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

2. Koiran vierailuhetkellä ikäihmisen kivut ja säryt unohtuvat

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

3. Koiravierailut lisäävät ikäihmisen aktiviteettia

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

4. Koirista on fyysisesti hyötyä ikäihmiselle

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

Terapiakoiran psyykinen merkitys;

1. Koiran vieraillessa ikäihmiset rauhoittuvat;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

2. Koiran vieraillessa iäkkäät tulevat iloisemmiksi ja hymyilevät;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

3. Toiset ikäihmiset pelkäävät vierailukoiraa;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

4. Iäkkäät muistelevat vierailua jälkikäteen;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

5. Koirasta on psyykkisesti hyötyä ikäihmiselle;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

Terapiakoiran merkitys hoitotyöhön;

1. Terapiakoirat ovat mielestäsi;

- Viriketoimintaa
- Hoitomenetelmä
- Ajantäytettä

2. Koirista ja niiden käynnistä on hyötyä hoitotyössä;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

3. Terapiakoira voi olla yksi hoitomenetelmästä;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

4. Terapiakoira mahdollistaa osaltaan tavoitteellisen hoitotyön;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

5. Koirasta ei ole mitään hyötyä ikäihmisten hoitotyössä;

4. Täysin samaa mieltä
3. Osittain samaa mieltä
2. Osittain eri mieltä
1. Täysin eri mieltä

Mahdollisia kehittämissuhteita;

Kiitos yhteistyöstä!

SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekijä: Paula Elo	
Opiskelijanumero: 0902208	Aloitusryhmä: AHT09P
Koulutusohjelma: Hoitotyön koulutusohjelma, terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto	
Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite: lehtori, KT Marja Flinck, marja.flinck@samk.fi 044-710 3430 Maamiehenkatu 10, 28500 Pori	
Toimeksiantaja, yhteys henkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite:	
Opinnäytetyön nimi: Hoitohenkilöstön näkemys koirasta ikäihmisten hoitotyössä	
Työn etenemisaikataulu: Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua syksyllä 2013. Kirjallinen osuus 4/2013, kysely 6/2013, tulokset analysoidaan 7-8/2013.	
Tarkempi selvitys on sopimuksen liitteenä olevassa hyväksytyssä tutkimus-/projektisuunnitelmassa.	
<p>Vakuutukset. Jos opinnäytetyö tehdään kokonaan tai osittain työsuhteessa palkkaa vastaan, niin toimeksiantajan on laadittava asianmukainen kirjallinen työ sopimus. Työnantaja huolehtii lainmukaisista vakuutuksista, sillä ammattikorkeakoulun vakuutukset eivät kata työsuhteessa tehtävän opinnäytetyön tekijää.</p> <p>Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen. Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. Aineiston hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Satakunnan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p> <p>Oikeudet opinnäytetyön tuloksiin. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.</p> <p>Immateriaalioikeudet. Tekijänoikeus ja muut immateriaalioikeudet opinnäytetyöhön kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Opinnäytetyön tekijä ja toimeksiantaja sopivat erikseen, missä laajuudessa tekijänoikeus tai muut immateriaalioikeudet siirtyvät toimeksiantajalle.</p> <p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu. Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Ammattikorkeakoulu vastaa työn ohjauksesta, seurannasta ja työn riittävästä laatu tasosta. Ammattikorkeakoulu ei ole taloudellisesti vastuussa työn tuloksista tai aikataulusta. Opinnäytetyön tekijä ei vastaa toimeksiantajalle vahingosta, joka toimeksiantajalle syntyy opinnäytetyön viivästyneisyydestä, ellei erikseen toisin sovita. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana saamansa luottamuksellisen aineiston, kun opinnäytetyö on valmistunut, tai kun osapuolet yhdessä toteavat, että yhteistyöedellytyksiä opinnäytetyön loppuun saattamiseksi ei ole.</p> <p>Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus. Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkainen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn taustaa aineistoon. Opinnäytetyö tai sen osia voidaan julkaista myös internetissä sopimalla niistä erikseen. Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opettaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.</p>	
Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan kärjäoikeudessa.	
Tätä sopimusta on laadittu 3 kappaletta, yksi kullekin osapuolelle.	
Satakunnan ammattikorkeakoululla on oikeus käyttää yhteistyöhanketta referenssinä ammattikorkeakoulun työelämäyhteistyöstä, mukaan lukien SAMKin yhteistyötietokanta, johon voi tehdä hakuja internetissä. Opinnäytetyöstä	

näkyvät otsikko, organisaatio ja organisaation yhteyshenkilö. Hanketta voidaan lisäksi hyödyntää ammatillisen korkeakoulutuksen tavoitteita edistävästi esim. opetusmateriaalina tai -metodina edellyttäen, ettei hankkeeseen sisältyneiden tietojen luottamuksellisuutta vaaranneta.

Päiväys: 10.5.2013

Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimike ja nimen selvennys:

Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvennys:

Paula Elo

*Eeva-Leena Forma
Tarkistaja*

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Paula Elo

**OPINNÄYTETYÖN/TUTKIELMAN/ TUTKIMUKSEN
TUTKIMUSLUPAHAKEMUS**

Opinnäytetyön tekijää/tekijöitä koskevat tiedot	Suku- ja etunimet Elo Paula Karoliina	
	Virka/toimi tai oppiarvo/koulutustausta ja koulutusohjelma Sosiaali- ja terveysala, terveydenhoitotyön koulutusohjelma	
	Perusturvakeskuksen palveluksessa ☐ Kyllä, missä ☒ Ei	
	Kotiosoite Laviantie 339, 29600 Noormarkku	
	Yliopisto ja laitos/Ammattikorkeakoulu/oppilaitos, jossa opiskelee Satakunnan ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala	
Opinnäytetyön ohjaaja oppilaitoksessa	Opinnäytetyön ohjaaja(t), ohjaajien oppiarvot ja yhteystiedot (sähköposti/puhelin) Opinnäytetyön ohjaaja lehtori, KT Marja Flinck marja.flinck@samk.fi	
	Opinnäytetyön tutkimussuunnitelma hyväksytty esitetyssä muodossa ☒ Kyllä	
Opinnäytetyötä koskevat tiedot	Opinnäytetyön nimi Hoitohenkilöstön näkemys koirasta ikäihmisten hoitotyössä	
	Lyhyt selostus opinnäytetyön suorittamisesta (kirjasinkoko 10) Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää koiran merkitystä ikääntyvien hoitotyössä ja hoitohenkilökunnan näkemystä asiasta. Tarkoituksen on etsiä kehittämismahdollisuuksia koiran käytöstä hoitotyössä. Opinnäytetyön kohdejoukkona on Porin kaupungin Liinaharjan vanhainkodin osasto 5.n sekä Satakunnan sairaanhoitopiirin psykiatrisen yksikön osasto 61 henkilökunta. Opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella, joka koostuu erilaisista väittämistä, joihin vastaanottaja ottaa kantaa. Tulokset analysoidaan Tixel- ja Exel- ohjelmia käyttäen ja tulokset esitetään frekvensseinä, prosentteina ja graavisina kuvioina. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua syksyllä 2013.	
	Asiasanat (max 5 kpl) Ikäihminen, laitoshoido, koira hoitotyössä	
	Opinnäytetyön taso ☐ Väitöskirja ☐ Lisensiaattitutkimus ☐ Pro gradu -tutkielma ☐ Ylempi AMK:n opinnäytetyö ☐ Kandidaattityö ☒ AMK:n opinnäytetyö ☐ Muu, mikä?	Opinnäytetyön tieteenala ☐ Lääketiede ☐ Hammaslääketiede ☐ Hoitotiede ☐ Terveystieteet ☐ Yhteiskuntatieteet ☒ Hoitotyö ☐ Sosiaalityö Muu, mikä?
	Opinnäytetyö on osa laajempaa hanketta perusturvassa ☒ Ei ☐ Kyllä, mitä?	Aineistonkeruun arvioitu aloituspv. 3.6.2013
Opinnäytetyön suorituspaikat		
☐ Perusturvakeskus ☐ Sosiaali- ja perhepalvelut ☐ Aikuissosiaalityö ☐ Lastensuojelu ☐ Perheneuvola ☐ Vammaispalvelut ☐ Terveys- ja hyvinvointipalvelut ☐ Avosairaanhoido ja terveydenhuolto ☐ Suun terveydenhuolto ☐ Psykososiaaliset palvelut	☒ Vanhustenhuollon palvelut ☐ Kotihoito ☒ Ympäri vuorokautisen hoidon palvelut ☐ Kuntoutus- ja sairaalapalvelut ☐ Sairaalapalvelut ☐ Kuntoutuspalvelut ☐ Sisäiset palvelut ☐ Talous- ja resurssipalvelut ☐ Tutkimus- ja kehittämisspalvelut ☐ Hallintopalvelut	

Perusturvakeskus

**OPINNÄYTETYÖN/TUTKIELMAN/ TUTKIMUKSEN
TUTKIMUSLUPAHAKEMUS**

Kohderyhmä		Tutkittavien/havaintoyksikköjen määrä 30- 50 kpl
☐ Potilaat	☐ Omaiset	☒ Henkilökunta
☐ Muu, mikä?	☐ Asiakirjat	
Aineiston keruumenetelmä		
☒ Kysely	☐ Haastattelu	☐ Havainnointi
☐ Asiakirja-analyysi		☐ Muu, mikä?
Opinnäytetyö saadaan julkaista Porin perusturvakeskuksen intranetissä		
Kyllä ☒		
Ei ☐		
Opinnäytetyön tekijänä sitoudun noudattamaan perusturvakeskuksesta saatuja ohjeita ja sääntöjä ja raporttoimaan opinnäytetyön tuloksista tutkimusluvan valmistelijalle.		
Päiväys 8.5.2013		
Paula Elo _____		
Opinnäytetyön tekijä/tekijät		

Tarvittavat liitteet

- Opinnäytetyön suunnitelma
- Aineiston keruulomake
- Kysely/haastattelulomakkeen saatekirje
- Muut liitteet, _____
- mitkä _____

Lisäksi tarvittaessa

- Opinnäytetyötä suorittava muu henkilöstö
- Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma
- Hakemus tietojen saamiseksi salassa pidettävistä asiakirjoista
- Vaitiolositoumus/salassapito- ja käyttäjäsitoumus
- Tutkittavan tiedote ja suostumus
- Eettisen toimikunnan lausunto
- STM:n lupa
- Henkilörekisteriseloste

**OPINNÄYTETYÖN/TUTKIELMAN/ TUTKIMUKSEN
TUTKIMUSLUPAHAKEMUKSEN VALMISTELU JA
PÄÄTÖS**

Opinnäytetyön tekijää/tekijöitä koskevat tiedot	Suku- ja etunimet Elo Paula
	Virka/toimi tai oppiarvo/koulutustausta ja koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma, Terveystieteiden suuntautumisvaihtoehto
	Perusturvakeskuksen palveluksessa ☐ Kyllä, missä ☒ Ei
	Kotiosoite Laviantie 339, 29600 Noormarkku
	Yliopisto ja laitos/Ammattikorkeakoulu/oppilaitos, jossa opiskelee Satakunnan ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyötä koskevat tiedot	Opinnäytetyön nimi Hoitohenkilöstön näkemys koirasta ikäihmisen hoitotyössä
Lupahakemuksen valmistelua koskevat tiedot	Valmistelija ;Suku- ja etunimi/virka/toimi /Sähköpostiosoite/puh/gsm Katriina Virtanen
	Lupahakemus saapunut (pp.kk.vvvv)
	Yhteyshenkilön nimeäminen tarvittaessa
	Opinnäytetyön raportointi ☒ Valmis raportti toimitetaan sähköisesti luvan valmistelijalle (liite 2) ☒ Työ esitetään ☐ palvelualueen työryhmässä ☒ osastokokouksessa ☐ Jokin muu tapa, mikä
	Päiväys Pori 27.6.2013
	valmistelija perusturvakeskuksessa Katriina Virtanen
PÄÄTÖS	☒ Myönnetään hakemuksen mukaisesti ☐ Myönnetään edellyttäen, että
	☐ Hakemus hylätään seuraavin perusteluin
	Tutkimusluvan alkamispäivä

**OPINNÄYTETYÖN/TUTKIELMAN/ TUTKIMUKSEN
TUTKIMUSLUPAHAKEMUKSEN VALMISTELU JA
PÄÄTÖS**

	Tutkimusluvan päättymispäivä
	Päiväys 27.6.2013
	Tutkimusluvan myöntäjä nimenselvennys Pirjo Rehula

PORIN KAUPUNKI
Perusturva / Vanhuspalvelut

Vanhuspalveluiden johtaja

Tutkimuslupa

Päätöspöytäkirja
§ 41/2013

Päätöspvm
28.6.2013

ASIA: TUTKIMUSLUPA, Paula Elo

ESITYS: Satakunnan ammattikorkeakoulun (SAMK, sosiaali- ja terveyala) opiskelija Paula Elo pyytää lupaa opinnäytetyölleen, jonka aiheena on hoitohenkilöstön näkemys koirasta ikäihmisten hoitotyössä.

Tarkoituksena on selvittää koiran merkitystä ja kehittämismahdollisuuksia koiran käytöstä ikääntyvien hoitotyössä. Opinnäytetyön kohdejoukkona on Porin kaupungin Liinaharjan vanhainkodin osasto 5 ja Satakunnan sairaanhoitopiirin psykiatrisen yksikön osasto 61 henkilökunta.

Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella ja tulokset analysoidaan Tixel- ja Excel -ohjelmia käyttäen ja tulokset esitetään frekvensseinä, prosentteina ja graafisina kuvioina. Opinnäytetyö valmistuu syksyllä 2013.

Opinnäytetyön ohjaajana toimii lehtori, KT Marja Flinck.

Valmis opinnäytetyö pyydetään toimittamaan vanhuspalveluiden johtaja Pirjo Rehulalle, Maantiekatu 31, 28120 PORI.

Vanhuspalveluiden päällikkö Katriina Virtanen esittää, että tutkimuslupa myönnetään.

PÄÄTÖS: Myönnetään tutkimuslupa.

ALLEKIRJOITUS:

Pirjo Rehula
Vanhuspalveluiden johtaja

TIEDOKSI: Paula Elo

SAMK / Sopimus opinnäytetyön tekemisestä

Opinnäytetyön tekijä: Paula Elo

Opiskelijanumero: 0902208

Aloitusryhmä: AHT09P

Koulutusohjelma: Hoitotyön koulutusohjelma, terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite:

 lehtori, KT Marja Flinck, marja.flinck@samk.fi 044-710 3430
 Maamiehenkatu 10, 28500 Pori

Toimeksiantaja, yhteysenkilön nimi, sähköposti, puhelinnumero ja osoite:

Opinnäytetyön nimi: Hoitohenkilöstön näkemys koirasta ikäihmisten hoitotyössä

Työn etenemisaikataulu:

Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua syksyllä 2013. Kirjallinen osuus 4/2013, kysely 6/2013, tulokset analysoidaan 7-8/2013.

Tarkempi selvitys on sopimuksen liitteenä olevassa hyväksytyssä tutkimus-/projektisuunnitelmassa.

Vakuutukset. Jos opinnäytetyö tehdään kokonaan tai osittain työsuhteessa palkkaa vastaan, niin toimeksiantajan on laadittava asianmukainen kirjallinen työsopimus. Työnantaja huolehtii lainmukaisista vakuutuksista, sillä ammattikorkeakoulun vakuutukset eivät kata työsuhteessa tehtävän opinnäytetyön tekijää.

Opinnäytetyön kustannukset ja niiden korvaaminen. Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (ml. Aineiston hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Pääsääntöisesti Satakunnan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Oikeudet opinnäytetyön tuloksiin. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden kaupalliseen hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Immateriaalioikeudet. Tekijänoikeus ja muut immateriaalioikeudet opinnäytetyöhön kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Opinnäytetyön tekijä ja toimeksiantaja sopivat erikseen, missä laajuudessa tekijänoikeus tai muut immateriaalioikeudet siirtyvät toimeksiantajalle.

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu. Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Ammattikorkeakoulu vastaa työn ohjauksesta, seurannasta ja työn riittävästä laatutasosta. Ammattikorkeakoulu ei ole taloudellisesti vastuussa työn tuloksista tai aikataulusta. Opinnäytetyön tekijä ei vastaa toimeksiantajalle vahingosta, joka toimeksiantajalle syntyy opinnäytetyön viivästyisestä, ellei erikseen toisin sovita. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana saamansa luottamuksellisen aineiston, kun opinnäytetyö on valmistunut, tai kun osapuolet yhdessä toteavat, että yhteistyöedellytyksiä opinnäytetyön loppuun saattamiseksi ei ole.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus. Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn taustaineistoon. Opinnäytetyö tai sen osia voidaan julkaista myös internetissä sopimalla niistä erikseen. Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja ja opettaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Tätä sopimusta koskevat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla osapuolten kesken. Mikäli asiasta ei päästä sopimukseen, erimielisyydet ratkaistaan Satakunnan käräjäoikeudessa.

Tätä sopimusta on laadittu 3

kappaletta, yksi kullekin osapuolelle.

Satakunnan ammattikorkeakoululla on oikeus käyttää yhteistyöhanketta referenssinä ammattikorkeakoulun työelämäyhteyksistä, mukaan lukien SAMKin yhteistyötietokanta, johon voi tehdä hakuja internetissä. Opinnäytetyöstä

näkyvät otsikko, organisaatio ja organisaation yhteyshenkilö. Hanketta voidaan lisäksi hyödyntää ammatillisen korkeakoulutuksen tavoitteita edistävästi esim. opetusmateriaalina tai -metodina edellyttäen, ettei hankkeeseen sisältyneiden tietojen luottamuksellisuutta vaaranneta.

Päiväys: 10.5.2013

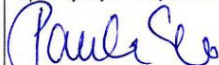
Toimeksiantajan edustajan allekirjoitus, nimike ja nimen selvennys:

Osaamisalueen johtajan allekirjoitus ja nimen selvennys:

Eeva-Leena Forma
Päättöpäivä

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Paula Elo

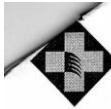
Sisältövastaava: Eeva-Leena Forma

Tarkistettu viimeksi: 20.2.2013

Muutettu viimeksi: 20.2.2013

Hakija/ Hakijat	Nimi/nimet Paula Elo <hr/> <hr/> <hr/> Yhteyshenkilön puh:040-5796805 Osoite: Laviantie 339 Postino: 29600 Postitoimipaikka: Noormarkku Email: paula.elo@student.samk.fi	Opiskelu- tai työpaikka Satakunnan ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala Virka/toimi (ei koske opiskelijoita) <hr/> Opinnäytetyö/tutkimus x opinnäytetyö/AMK ☐ ylempi AMK ☐ pro gradu tutkielma ☐ lisensiaatin tutkielma ☐ väitöskirjatutkimus ☐ muu
Kuvaus	TUTKIMUKSEN / OPINNÄYTETYÖN TIIVISTETTY KUVAUS (mm. nimi, kohderyhmä, menetelmät, aineisto) LIITTEET, opinnäytetyösuunnitelma (ks. erill.ohje) Hoitohenkilöstön näkemys koirasta ikäihmisten hoitotyössä. Opinnäytetyön kohdejoukkona on Porin kaupungin Liinaharjan vanhainkodin osasto 5:n sekä Satakunnan sairaanhoitopiirin Harjavallan sairaalan psykiatrisen yksikön osasto 61 henkilökunta. Opinnäytetyössä käytetään kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimus toteutetaan kyselylomakkeella (Liite 1), joka koostuu erilaisista väittämissä, joihin vastaanottaja ottaa kantaa. Tulokset analysoidaan Tixel- ja Exel- ohjelmia käyttäen ja tulokset esitetään frekvensseinä, prosentteina ja graavisina kuvioina. Ohjaajana toimii lehtori, KT Marja Flinck.	
Aiheen valinta	Opinnäytetyöstä on keskusteltu sairaanhoitopiirin edustajan kanssa ja olen saanut periaatteellisen hyväksynnän opinnäytetyön valmistelun käynnistämiseksi. x Kyllä, kenen kanssa: yh Kristiina Puolakka ☐ Ei	
Oppilaitoksen ohjaaja(t) ja yhteystiedot e-mail puh.	Päiväys <u>10.5.2013</u> lehtori, KT Marja Flinck Allekirjoitus ja nimenselvennys E-mail: <u>marja.flinck@samk.fi</u> Puh: 044-7103430	Päiväys _____ Allekirjoitus ja nimenselvennys E-mail: Puh:
Opiskelijan/ tutkijan sitoumus	Sitoudun noudattamaan sairaanhoitopiirin ohjeistusta salassapitovelvollisuudesta ja hyvää tutkimuskäytäntöä. Sitoudun toimittamaan opinnäytetyön/tutkimuksen tuloksista raportin sairaanhoitopiiriin joko sähköisesti tai paperiversiona.	

	Päiväys: 10.5.2013_	Päiväys: _____
	Allekirjoitus ja nimenselvennys Paula Elo	Allekirjoitus ja nimenselvennys
Hoitotyön kehittämisyhmän lausunto	☒ Lupaa puolletaan ☐ Lupaa ei puolleta, perustelut liitteessä ☐ Pyydetään lähettämään eettiselle toimikunnalle ☐ Pyydetään lisäselvityksiä:	<p>KOMMUNALINEN ANGSTEN SITTE PUNTE</p> <p>7.6. 2013 <u>Ullanto k</u></p> <p>Päiväys: Allekirjoitus ja nimenselvennys <u>MARIAN KAINAN KAI.YH</u></p>
Eettinen toimikunta	☐ Eettisen toimikunnan lausunto saatu (liitteenä) _____ ☒ Eettisen toimikunnan lausuntoa ei tarvita.	
Tutkimusluvan myöntäminen	<p>Sairaanhoidopiirin toimialueen / yksikön tutkimus- tai kehittämishanke, johon oppinäytetyö / tutkimus liittyy (luvan myöntäjä täyttää):</p> ☒ Myönnetty ☐ Ei myönnetä, perustelut:	
Ylihoitaja(t) / palvelupäällikö(t)	<p>Päiväys: <u>24.7.2013</u></p> <p><u>Kaarina Purkela</u></p> <p>Allekirjoitus ja nimenselvennys <u>KASPIIN PUOLLEEN, YLIHOITAJA</u></p>	<p>Päiväys: _____</p> <p>Allekirjoitus ja nimenselvennys</p>
Ylilääkäri(t)	<p>Päiväys: _____</p> <p>Allekirjoitus ja nimenselvennys</p>	<p>Päiväys: _____</p> <p>Allekirjoitus ja nimenselvennys</p>